Lietas Nr. A420298113
Lietas arhīva Nr. A42-00253-14/10

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA

RĪGAS TIESU NAMS

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2014. gada 2. jūlijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:

tiesnese Ieva Dambe,

piedaloties pieteicējam /pers. C/ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Ieslodzījuma vietu pārvaldes – pārstāvei Olgai Sparānei,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. C/ pieteikumu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2012. gada 4. jūnija lēmuma Nr. 1/6.1-P/2423/2564 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Jēkabpils cietuma (turpmāk arī – Cietums) priekšnieka 2012. gada 28. marta lēmumu pieteicējam /pers. C/ piemērots disciplinārsods – ievietošana soda izolatorā uz 15 diennaktīm – par to, ka viņš 2012. gada 24. martā plkst. 10.30 neatradās savā darba vietā SIA „Selonija GT", bet gan /adrese/. Aizturēšanas brīdī atteicās izpildīt brīvības atņemšanas iestādes darbinieku prasības, mēģināja aizbēgt. Ar savu rīcību pieteicējs pārkāpis Ministru kabineta 2006. gada 30. maija noteikumu Nr. 423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 423) 44.9. apakšpunkta, kā arī Latvijas Sodu izpildes kodeksa (turpmāk – Kodekss) 70. panta ceturtās daļas 6. punkta prasības.

Ar Cietuma priekšnieka 2012. gada 3. aprīļa lēmumu pieteicējam piemērots disciplinārsods – izteikts rājiens – par to, ka pieteicējs 2012. gada 31. martā plkst. 14.00, būdams soda izolatora kameras Nr. 07 dežurants, pēc kameras durvju atvēršanas neizpildīja dežuranta pienākumus. Ar savu rīcību pieteicējs pārkāpa MK noteikumu Nr. 423 44.6. apakšpunkta prasības.

Ar Cietuma priekšnieka 2012. gada 4. aprīļa lēmumu pieteicējam piemērots disciplinārsods – ievietošana soda izolatorā uz 13 diennaktīm – par to, ka pieteicējs 2012. gada 3. aprīlī plkst. 8.50, atrodoties soda izolatora kamerā Nr. 07, neuzturēja kārtībā dzīvojamo telpu. Ar savu rīcību pieteicējs pārkāpa MK noteikumu Nr. 423 44.3. apakšpunkta prasības.

Nepiekrītot piemērotajiem disciplinārsodiem, pieteicējs minētos lēmumus apstrīdēja Ieslodzījuma vietu pārvaldē (turpmāk – Pārvalde).

[2] Ar Pārvaldes 2012. gada 4. jūnija lēmumu Nr. 1/6.1-P/2423/2564 (turpmāk – Pārsūdzētais lēmums) Cietuma priekšnieka 2012. gada 28. marta, 2012. gada 3. aprīļa un 2012. gada 4. aprīļa lēmumi atstāti negrozīti.

Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[2.1] 2012. gada 24. martā Cietuma amatpersona noformēja ziņojumu Nr. 193 par pieteicēja pieļauto soda izciešanas režīma pārkāpumu (turpmāk – Ziņojums Nr. 193), kurā norādīja, ka 2012. gada 24. martā plkst. 10.30 tika saņemta informācija, ka pieteicējs

no atklātā cietuma nav devies uz darbu SIA „Selonija GT", bet atradās pie civilsievas adresē /adrese/. Cietuma Drošības un uzraudzības daļas darbinieki veica pārbaudi un konstatēja, ka pieteicējs atrodas pie savas civilsievas. Aizturēšanas brīdī pieteicējs mēģināja aizbēgt, atteicās izpildīt Cietuma darbinieku likumīgās prasības apstāties, pēc vairākkārtējiem pieprasījumiem, turpināja bēgt. Pieteicējs tika aizturēts Ventas ielā plkst. 12.00 un nogādāts Cietumā.

Cietuma priekšnieka vietnieks majors A. Fokins 2012. gada 26. marta ziņojumā norāda, ka 2012. gada 24. martā tika saņemta informācija par to, ka pieteicējs neatrodas darbavietā. Lai pārbaudītu informāciju, A. Fokins zvanīja SIA „Selonija GT" valdes priekšsēdētājam, kurš informēja, ka pieteicējs 2012. gada 24. martā nav atradies darbā. Sazvanoties ar pieteicēju, viņš informēja, ka iet no darbavietas uz Cietumu. Drīz pēc telefonsarunas pieteicējs izgāja no dzīvojamās mājas /adrese/, kāpņutelpas. Pamanījis Cietuma amatpersonas, pieteicējs sāka skriet, uz amatpersonu pieprasījumiem apstāties nereaģēja un turpināja skriet. Arī Cietuma Drošības un uzskaites daļas priekšnieks 2012. gada 27. marta ziņojumā apstiprina minēto. Turklāt SIA „Selonija GT" valdes priekšsēdētājs 2012. gada 26. marta ziņojumā norāda, ka pieteicējs 2012. gada 24. martā neieradās darbā bez attaisnojošiem iemesliem.

Pārvalde konstatēja, ka Cietuma administrācija ar disciplinārlietas materiāliem ir pierādījusi, ka pieteicējs pieļāva soda izciešanas režīma pārkāpumu, kas izpaudās kā pieteicēja rīcība, neizpildot brīvības atņemšanas iestādes darbinieku likumīgās prasības – uz amatpersonu pieprasījumiem apstāties nereaģēja un turpināja skriet, kas uzskatāms par rupju soda izciešanas režīma pārkāpumu. Sods ir samērīgs izdarītajam pārkāpumam.

[2.2] 2012. gada 31. martā Cietuma amatpersona noformēja ziņojumu Nr. 261 par pieteicēja pieļauto soda izciešanas režīma pārkāpumu (turpmāk – Ziņojums Nr. 261), kurā norādīja, ka 2012. gada 31. martā plkst. 14.00 pieteicējs, būdams kameras dežurants, neizpildīja dežuranta pienākumus – neziņoja par notiesāto skaitu kamerā.

Izvērtējot disciplinārlietas materiālus, Pārvalde secināja, ka pieteicējs neapstrīd apstākli, ka 2012. gada 31. martā plkst. 14.00 viņš neizpildīja dežuranta pienākumus – neziņoja par notiesāto skaitu kamerā. Līdz ar to Pārvalde šo apstākli uzskata par pierādītu un nevērtē. Vērtējot, vai Cietuma administrācija par šādu pieteicēja rīcību bija tiesīga viņam piemērot disciplinārsodu – izteikt rājienu –, Pārvalde atzīst, ka sods ir piemērots pamatoti un ir samērīgs izdarītajam pārkāpumam, ņemot vērā, ka pieteicējs iepriekš 11 reizes sodīts par soda izciešanas režīma pārkāpumiem.

[2.3] 2012. gada 3. aprīlī Cietuma amatpersona noformēja ziņojumu Nr. 26 par pieteicēja pieļauto soda izciešanas režīma pārkāpumu (turpmāk – Ziņojums Nr. 26), kurā norādīja, ka 2012. gada 3. aprīlī plkst. 8.50 skaitliskās pārbaudes laikā pēc soda izolatora kameras Nr. 07 atvēršanas tika konstatēts, ka pieteicējs nav uzturējis kārtībā dzīvojamo telpu – uz kameras restotajām durvīm atradās putekļi un zirnekļu tīkli.

Pārvalde apstākli, ka uz kameras restēm atradās putekļi un zirnekļu tīkli, uzskata par pierādītu, jo pieteicējs atzīst, ka dzīvojamā telpā atradās zirnekļu tīkli. Lai gan pieteicējs norāda, ka zirnekļu tīkli atradās uz griestiem, Pārvalde lielāku ticamību piešķir Cietuma amatpersonām, kuras konstatēja pieteicēja soda izciešanas režīma pārkāpumu un sastādīja ziņojumu. Tā kā pieteicējs ir vairākkārt saukts pie disciplināratbildības, secināms, ka viņa pārkāpumi ir vērsti uz Jēkabpils cietuma iekšējās kārtības destabilizāciju. Sods par sistemātisku soda izciešanas režīma pārkāpumu ir piemērots pamatoti un ir samērīgs izdarītajam pārkāpumam.

[3] Nepiekrītot Pārsūdzētajam lēmumam, pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot to atcelt.

Pieteikumā norādīts, ka Pārsūdzētais lēmums ir nepamatots, jo Pārvalde, izskatot pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu, lietas apstākļus nav vērtējusi objektīvi, bet ir centusies noslēpt Cietuma priekšnieka pretlikumības un visatļautību.

[4] Pārvalde tiesai iesniegtajā paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz Pārsūdzētajā lēmumā norādīto argumentāciju.

[5] 2013. gada 8. aprīlī tiesā saņemti pieteicēja papildu paskaidrojumi, kuros norādīts turpmāk minētais.

[5.1] Brīdī, kad pieteicējs rakstīja paskaidrojumu Cietuma administrācijai, viņš nezināja, ka Ziņojums Nr. 193 sastādīts par to, ka pieteicējs it kā mucis no Cietuma amatpersonām un ka ir notikusi pakaļdzīšanās.

[5.2] Cietuma amatpersonu nodrošinātais lietas apstākļu tulkojums pieteicējam saprotamā valodā bija nepilnīgs. Kad pieteicējam tika dotas tiesības izteikt savus paskaidrojumus par Ziņojumu Nr. 193, Cietuma amatpersonas viņam paskaidroja, ka Ziņojums Nr. 193 sastādīts par to, ka 2012. gada 24. martā pēc plkst. 10.30 pieteicējs neatradās savā darba vietā. Par šo faktu pieteicējs arī sniedza savu paskaidrojumu. Pieteicējs nezināja, ka Ziņojums Nr. 193 un 2012. gada 28. marta lēmums par disciplinārsoda piemērošanu pamatots ar nepakļaušanos administrācijas amatpersonām. Turklāt pieteicējam netika dota iespēja iepazīties ar lietu un izteikt savu viedokli, tādējādi neievērojot procesuālās līdztiesības principu.

[5.3] 2012. gada 28. marta lēmums par soda piemērošanu pieteicējam nevar tikt piemērots, pamatojoties uz SIA „Selonija GT" valdes priekšsēdētāja ziņojumu. Ja darba devējam pret pieteicēju bija kādas pretenzijas, tās risināmas privāttiesiskā, nevis publiski tiesiskā kārtā.

[5.4] Lai pieteicējs varētu strādāt ārpus Cietuma, tā priekšnieks izdeva rīkojumu. Tajā netika noteikts, ka pieteicējam jāpārvietojas pa noteiktu maršrutu un ka pa ceļam uz darbu vai no tā pieteicējam būtu liegts iepirkties veikalā vai apmeklēt savu civilsievu. Tā kā 2012. gada 24. martā pieteicējs uzdoto darbu bija izpildījis un cita nebija, viņš atgriezās Cietumā.

[5.5] Soda izpildes režīms atklātajos cietumos ir maksimāli pietuvināts dzīvei brīvībā. Atklātajā cietumā uzmanība vērsta uz notiesātā sociālo rehabilitāciju. Taču soda izciešanas režīms soda izolatoros pielīdzināms pastiprināta režīma soda brīvības atņemšanas iestādēm. Pēc pieteicēja ievietošanas soda izolatorā amatpersonas pieteicēju atkārtoti neiepazīstināja ar iekšējās kārtības noteikumiem.

[6] Pieteicējs tiesas sēdē pieteikumu uzturēja, papildus paskaidrojot izdarīto disciplinārpārkāpumu apstākļus.

[7] Pārvaldes pārstāve tiesas sēdē lūdza pieteikumu noraidīt, pamatojoties uz Pārsūdzētajā lēmumā un paskaidrojumos norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[8] Tiesa, izvērtējusi lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus tiesas sēdē, atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

[9] Tiesa konstatē, ka pieteicējam piemērotie disciplinārsodi (*sk. šī sprieduma [1] punktu*), par kuriem ir strīds šajā lietā, ir izpildīti, ievietojot pieteicēju soda izolatorā no 2012. gada 28. marta līdz 2012. gada 12. aprīlim (*lietas 62. lapa*), izsakot rājienu pieteicējam 2012. gada 3. aprīlī (*lietas 64. lapa*), kā arī ievietojot pieteicēju soda izolatorā no 2012. gada 12. aprīļa līdz 2012. gada 25. aprīlim (*lietas 66. lapa*). Ar Pārsūdzēto lēmumu pieteicējam piemērotie disciplinārsodi atzīti par tiesiskiem.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 70. panta trešajai daļai administratīvais akts ir spēkā tik ilgi, līdz to atceļ, izpilda vai vairs nevar izpildīt sakarā ar faktisko vai tiesisko apstākļu maiņu.

Administratīvā lieta ir ierosināta par Pārsūdzētā lēmuma atcelšanu. Lēmumi par disciplinārsodu piemērošanu ir izpildīti. Konkrētajā gadījumā nav iespējams atgriezt iepriekšējo stāvokli, atceļot lēmumus, kas ar to izpildi ir zaudējuši spēku. Tādējādi tiesa atzīst, ka ir precizējams lietā izskatāmā pieteikuma priekšmets no Pārsūdzētā lēmuma atcelšanas uz tā atzīšanu par prettiesisku.

[10] Saskaņā ar Kodeksa 42. panta pirmo daļu brīvības atņemšanas iestādēs nosaka stingri reglamentētu iekšējo kārtību, kas cita starpā paredz notiesāto uzvedības noteikumus darba un atpūtas laikā. Saskaņā ar Kodeksa 11. panta piekto daļu brīvības atņemšanas iestāžu iekšējās kārtības noteikumus apstiprina Ministru kabinets. Attiecīgie MK noteikumi Nr. 423 nosaka brīvības atņemšanas iestādes, tajā skaitā atklātā cietuma, iekšējo kārtību.

Vienlaikus norādāms, ka no Kodeksa 41. panta pirmās daļās cita starpā izriet tādi pamatprincipi kā notiesāto obligāta uzraudzība, lai viņiem nebūtu iespējams izdarīt jaunus noziedzīgus nodarījumus, un viņiem noteikto pienākumu precīza bezierunu izpilde. Notiesāto uzraudzība izriet arī no Kodeksa 50.^{6} panta, kas nosaka soda izpildes režīmu atklātajos cietumos. Minētais izriet arī no MK noteikumiem Nr. 423, turklāt arī attiecībā uz tiem periodiem, kad viņi neatrodas cietuma teritorijā (*sk., piemēram, MK noteikumu Nr. 423 27. punktu*). Līdz ar to arī tie notiesātie, kuri sodu izcieš atklātajos cietumos, atzīstami par īpaši pakļautām personām, kurām ir jāievēro notiesāto uzvedības noteikumi, tajā skaitā jāievēro MK noteikumos Nr. 423 noteiktie notiesāto pienākumi, ciktāl tie ir saderīgi ar attiecīgajam notiesātajam noteikto režīmu, arī gadījumā, ja viņi konkrētajā brīdī neatrodas cietuma teritorijā. Minētais attiecināms arī uz tādiem cietumiem, kuriem saskaņā ar Kodeksa 13. panta pirmo daļu ir organizētas atklātā cietuma nodaļas.

[11] Atbilstoši Kodeksa 56.^{3} panta trešajai daļai, lai notiesāto varētu nodarbināt, brīvības atņemšanas iestādes priekšnieks izdod attiecīgu rīkojumu, kas vienlaikus ir atļauja notiesātajam darba laikā atrasties noteiktā darbavietā.

No lietas materiāliem izriet, ka Cietuma priekšnieks pieteicējam 2011. gada 25. augustā izdevis rīkojumu Nr. 192ie „Par atļauju strādāt ārpus cietuma teritorijas" (*lietas 107. lapa*), pamatojoties uz pieteicēja 2011. gada 24. augusta iesniegumu un 2011. gada 22. augusta darba līgumu Nr. 51 (*lietas 122. lapa*). Kā to apliecināja pieteicējs, minētais rīkojums ir bijis vienīgais (*lietas 118. lapas otra puse*).

Lai gan lietā ir ziņas arī par pieteicēja 2011. gada 26. augusta darba līgumu Nr. 60 (*lietas 81. lapa*), tiesa konstatē, ka abi darba līgumi noslēgti ar vienu un to pašu darba devēju – SIA „Selonija GT". Lietas dalībnieki nemācēja izskaidrot abu līgumu pastāvēšanas iemeslus, vienlaikus norādot, ka lietā nav strīda, ka pieteicējam ar SIA „Selonija GT" bija darba attiecības arī 2011. gada 24. martā un viņam vajadzēja atrasties darbavietā (*lietas 115. – 119. lapa*). Līdz ar to tiesa sīkāk neanalizēs darba līguma Nr. 60 izcelsmi un nozīmi, jo tas nevar izmainīt lietā izdarītos secinājumus un pieteicējam piemēroto disciplinārsodu.

[12] Atbilstoši Kodeksa 56.^{5} panta trešajai daļai brīvības atņemšanas iestādei ir ne tikai jākontrolē notiesāto atgriešanās cietumā pēc darba laika beigām, bet arī jānodrošina notiesāto pārbaude darbavietā.

No pieteicēja sniegtajām ziņām lietā, kā arī no SIA „Selonija GT" valdes priekšsēdētāja /pers. N/ 2012. gada 26. marta ziņojuma (*ievietots lietas 93. lapas aploksnē kā ierobežotas pieejamības informācija*) izriet, ka pieteicējam 2012. gada 24. martā bija jāatrodas darbavietā. Tādējādi tiesa secina, ka Cietuma administrācija bija tiesīga veikt pārbaudi par pieteicēja atrašanos darbavietā.

No Cietuma 2011. gada 25. augusta rīkojuma Nr. 192ie „Par atļauju strādāt ārpus cietuma teritorijas" izriet, ka pieteicējam, atbraucot uz darbavietu, pēc ierašanās un izbraukšanas jāsniedz ziņas par sevi Cietuma administrācijas dežūrdaļai pa rīkojumā norādītajiem tālruņiem. Atbilstoši rīkojumā norādītajam pieteicējam ir tiesības izbraukt no darbavietas tikai ar Cietuma administrācijas atļauju. Līdz ar to nevar piekrist pieteicēja norādītajam (*lietas 79. lapa*), ka nekādi ierobežojumi Cietuma rīkojumā pieteicējam netika noteikti un ka viņš no pirmdienas līdz piektdienai no plkst. 7.00 līdz 19.00 varēja atrasties ārpus Cietuma jebkurā vietā.

Kā to apliecināja pieteicējs tiesas sēdē, viņš ne 2012. gada 24. martā, ne arī iepriekš nebija Cietuma dežūrdaļai ziņojis par ierašanos darbavietā vai izbraukšanu no tās (*lietas 117. lapas otra puse*). Attiecībā uz minēto tiesa norāda, ka tas, ka pieteicējs arī iepriekš jau nebija ziņojis par ierašanos darbavietā vai izbraukšanu no tās, neatbrīvoja viņu no rīkojumā noteiktā pienākuma.

Ņemot vērā konstatēto, ka pieteicējam 2012. gada 24. martā vajadzēja atrasties darbavietā un viņš nebija informējis Cietuma administrāciju par došanos prom no darbavietas, tiesa secina, ka Cietuma administrācija, veicot pieteicēja uzraudzību, bija tiesīga veikt situācijas noskaidrošanu par pieteicēja atrašanās vietu un iemesliem.

Lietā nav strīda, ka pieteicējs 2012. gada 24. martā darba laikā atradās dzīvoklī /adrese/.

[13] No Cietuma priekšnieka 2012. gada 28. marta lēmumā norādītā izriet, ka pēc situācijas noskaidrošanas, ka pieteicējs neatrodas darbavietā, bet gan dzīvoklī /adrese /, pie savas civilsievas, aizturēšanas brīdī pieteicējs atteicies izpildīt Cietuma darbinieku prasības apstāties un mēģinājis aizbēgt.

[13.1] Pieteicējs pie Ziņojuma Nr. 193 sniegtajā paskaidrojumā (*lietas 63. un 109. lapa*), kā arī 2012. gada 24. martā atsevišķi sniegtajā paskaidrojumā (*lietas 68. un 112. lapa*) sniedz skaidrojumu tikai par atrašanos dzīvoklī, nevis darbavietā, kā arī norāda, ka notikušo nožēlo, atzīst vainu un apsola vairāk tā nerīkoties.

Cietuma priekšnieka 2012. gada 28. marta lēmumā paredzētajā vietā paskaidrojumu sniegšanai pieteicējs vien norādījis, ka lēmumam nepiekrīt (*lietas 62. lapa*).

Tikai tiesai sniegtajā 2013. gada 2. aprīļa paskaidrojumā pieteicējs norāda savus iebildumus par notikušo viņa aizturēšanas brīdī. Proti, pieteicējs norāda, ka, atrodoties dzīvoklī, saņēmis Cietuma amatpersonu zvanu, uz ko atbildējis, ka dodoties atpakaļ uz brīvības atņemšanas iestādi un konkrētajā brīdī atrodas pie savas civilsievas. Pēc civilsievas dzīvesvietas pamešanas, dodoties uz Cietumu, pusceļā saticis Cietuma amatpersonas, ar kurām kopā atgriezies Cietumā (*lietas 77. lapa*).

Savukārt tiesas sēdē pieteicējs skaidroja, ka ticis aizturēts pie mājas, kurā atradās civilsievas dzīvoklis (*lietas 115. un 116. lapas otra puse*).

[13.2] Tiesa nevar piekrist pieteicēja norādītajam (*lietas 77. lapa*), ka paskaidrojuma sniegšanas brīdī nav zinājis, ka Ziņojums Nr. 193 sastādīts par to, ka pieteicējs bēdzis no cietuma amatpersonām, līdz ar to nav varējis laikus sniegt skaidrojumu par šiem apstākļiem. Pirmkārt, pieteicējs paskaidrojumu sniedzis tieši uz Ziņojuma Nr. 193 veidlapas, līdz ar to viņam vajadzēja redzēt un izlasīt informāciju, par kuru paskaidrojums sniedzams. Otrkārt, pat ja pieteicējs nebūtu pilnībā sapratis Ziņojumā Nr. 193 norādīto un Cietuma administrācija nebūtu nodrošinājusi pienācīgu tulkojumu, nav izskaidrojams, kāpēc konkrētos iebildumus pieteicējs nav norādījis jau apstrīdēšanas iesniegumā, pie kura rakstīšanas, kā izriet no lietas materiāliem, pieteicējam jau bija pieejama palīdzība tulkojumam latviešu valodā (*lietas 59. – 61. lapa*). Minēto iemeslu dēļ noraidāms arī pieteicēja iebildums par to, ka viņam nav dota iespēja iepazīties ar lietu un izteikt viedokli. Kā redzams no lietas materiāliem, pieteicējs gan sniedzis paskaidrojumus (sk. šī sprieduma [13.1] punktu), gan arī bijis iepazīstināts ar lietu, jo gan uz Ziņojuma Nr. 193, gan uz 2012. gada 28. marta lēmuma par soda piemērošanu ir pieteicēja paraksts, kas apliecina iepazīšanos ar attiecīgajiem dokumentiem.

[13.3] No Cietuma administrācijas sniegtās informācijas izriet, ka par pieteicēja mēģinājumu aizbēgt no Cietuma administrācijas darbiniekiem konsekventi norādīts jau kopš Ziņojuma Nr. 193. Tajā arī norādīts, ka pieteicējs pēc mēģinājuma aizbēgt aizturēts tikai Ventas ielā. No Cietuma priekšnieka vietnieka A. Fokina 2012. gada 26. marta ziņojuma izriet, ka telefonsarunā pieteicējs norādījis, ka ir ceļā no darba uz cietumu. No minētā ziņojuma un Cietuma Drošības un uzskaites daļas priekšnieka 2012. gada 27. marta ziņojuma (*ievietoti lietas 93. lapas aploksnē kā ierobežotas pieejamības informācija*) izriet, ka Cietuma amatpersonas pieteicēju gaidījušas pie ēkas /adrese/. Pēc pieteicēja iznākšanas no mājas un skriešanas prom, neizpildot Cietuma amatpersonu prasības apstāties, pieteicējs notverts un aizturēts tikai Ventas ielā.

[13.4] No iepriekšējos punktos minētā tiesa secina, ka pieteicējs lietas gaitā mainījis savus paskaidrojumus par 2012. gada 24. martā notikušo. Vērtējot tos kopā ar pārējiem lietas apstākļiem, pieteicēja paskaidrojumi atzīstami par pretrunīgiem. Līdz ar to tiesa lielāku ticamību piešķir Cietuma darbinieku ziņojumos sniegtajam notikumu izklāstam, kas neveido pretrunas ar pārējiem lietas apstākļiem.

Pieteicējs izteicis argumentu, ka viņam nekur nebija jāskrien, jo neko viņš nebija pārkāpis un ka būtu arī neloģiski pieņemt, ka pieteicējs, kurš varēja pretendēt uz pirmstermiņa atbrīvošanu no ieslodzījuma, darītu kaut ko tādu, par ko atkal varētu nokļūt stingrāka režīma brīvības atņemšanas iestādē. Attiecībā uz minēto norādāms, ka šāds arguments var būt vērtējams gan atbilstoši pieteicēja norādītajam, gan arī tieši pretēji. Proti, gadījumā, ja pieteicējs bez atļaujas neatradās darbavietā un Cietuma administrācijai par to nebija paziņojis, viņam varēja tieši būt interese izvairīties no viņa notveršanas un notikušā fiksēšanas.

[14] No Kodeksa, jo īpaši no 41. panta pirmās daļas (notiesātajiem noteikto pienākumu precīza bezierunu izpilde) un 42. panta pirmās daļas (brīvības atņemšanas iestādēs ir noteikta stingri reglamentēta iekšējā kārtība) izriet tieša prasība notiesātajiem īpaši ievērot režīma noteikumus, kas paredzēti Kodeksā, MK noteikumos Nr. 423 un brīvības atņemšanas iestāžu priekšnieka izdotajos iekšējos normatīvos aktus. Līdz ar to secināms, ka notiesātie, kas ir īpaši pakļautas personas, nevar rīkoties, kā viņiem gribētos, bet viņiem ir jāpakļaujas stingri noteiktai kārtībai. Tai nepakļaujoties, notiesātais var tikt disciplināri sodīts.

Arī Satversmes tiesa norādījusi, ka noziedzīgu nodarījumu izdarījušas personas tiesības dzīvot pēc sava prāta un saskaņā ar savām vēlmēm tiek ierobežotas sabiedrības likumīgo interešu aizsardzības labad (*sk. Satversmes tiesas 2009. gada 7. oktobra sprieduma lietā Nr. 2009-05-01 14. punktu un 2009. gada 18. decembra sprieduma lietā Nr. 2009-10-01 14. punktu)*.

[15] No šī sprieduma [12] un [13] punktā norādītā tiesa secina, ka pieteicējs nav izpildījis Cietuma darbinieku likumīgās prasības, kas atbilst MK noteikumu Nr. 423 44.9. apakšpunktam, kas norādīts 2012. gada 28. marta lēmumā par soda piemērošanu pieteicējam. Minētais atbilstoši Kodeksa 70. panta ceturtās daļas 6. punktam atzīstams par rupju soda izciešanas režīma pārkāpumu.

Atbilstoši Kodeksa 70. panta sestajai daļai par soda izciešanas režīma pārkāpumiem atklātajos cietumos notiesātajiem var piemērot šādus sodus: 1) izteikt rājienu; 2) aizliegt atstāt cietuma administrācijas norādīto teritoriju uz laiku līdz trim mēnešiem; 3) ievietot soda izolatorā uz laiku līdz 15 diennaktīm. Atbilstoši Kodeksa 71. panta pirmajai daļai, uzliekot sodu, ievēro, kādos apstākļos pārkāpums izdarīts, notiesātā uzvedību pirms pārkāpuma, agrāk uzlikto sodu skaitu un raksturu, kā arī viņa paskaidrojumus par pārkāpuma būtību. Uzliktajam sodam jāatbilst notiesātā izdarītā pārkāpuma smagumam un raksturam.

Ņemot vērā lietā konstatētos apstākļus, pieteicēja iepriekš pieļautos režīma pārkāpumus un piemērotos disciplinārsodus (*lietas 148. lapa*), tajā skaitā vēl 2011. gada 6. jūlijā pieļauto pārkāpumu – neatrašanos savā norādītajā adresē īslaicīgas Cietuma atstāšanas laikā –, par ko pieteicējam izteikts rājiens, tiesa secina, ka pieteicējam pamatoti šajā reizē piemērots disciplinārsods – ievietošana soda izolatorā uz 15 diennaktīm.

[16] Nākamais disciplinārsods, kura tiesiskums tiesai jāpārbauda, ir 2012. gada 3. aprīļa lēmums par soda piemērošanu pieteicējam par dežuranta pienākuma neizpildīšanu pēc kameras durvju atvēršanas, par ko pieteicējam izteikts rājiens. No Ziņojuma Nr. 261 izriet, ka pieteicējs nav ziņojis par notiesāto skaitu kamerā.

[17] Par minēto pārkāpumu pieteicējs Ziņojumā Nr. 261 norāda, ka iepriekš visu laiku ziņojis par notiesāto skaitu kamerā, bet konkrētajā reizē nebija paspējis piecelties no gultas. Pieteicējs apsolīja turpmāk visas prasības izpildīt (*lietas 65. un 110. lapa*).

2012. gada 3. aprīļa lēmumā par soda piemērošanu pieteicējs paskaidrojuma vietā norādījis, ka lēmumam piekrīt (*lietas 64. lapa*).

Savukārt tiesas sēdē pieteicējs norādīja, ka sods par pārkāpumu, nenosaucot savu vārdu, uzvārdu un kameras numuru, pieļauts, jo pieteicējam pirms tam nav bijis izskaidrots, ka tā būtu jādara. Taču vēlāk tiesas sēdē pieteicējs jau skaidrojis, ka pārkāpums fiksēts, tiklīdz pieteicējs vienīgo reizi nav izpildījis šo pienākumu (*lietas 115. lapas otra puse*).

Tiesa konstatē, ka pieteicējs sniedzis pretrunīgus paskaidrojumus par pārkāpumu. Turklāt no sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka pieteicējam tomēr bija zināma kārtība, kāda jāievēro, sastopoties ar Cietuma administrācijas darbiniekiem. Tādēļ pieteicēja norādi par to, ka viņš nebija iepazīstināts ar pienākumiem, tiesa vērtē kā formālu atrunu. Tiesa norāda, ka pieteicējs jau iepriekš bijis disciplināri sodīts par pārkāpumiem, kas saistīti ar notiesātā pienākumu nepildīšanu, sastopoties ar Cietuma administrācijas darbiniekiem (*lietas 63. lapas otra puse un 148. lapa*). Kā izriet no lietas materiāliem, Cietuma prakse bijusi tāda, ka pēc katra pieļautā pārkāpuma ar pieteicēju tiek veiktas pārrunas un atgādināti Cietuma iekšējās kārtības noteikumi (*lietas 63., 65. un 69. lapas otra puse*). Līdz ar to tiesa norāda, ka lietas apstākļi liecina par to, ka pieteicējam vajadzēja zināt un viņš zināja par pienākumiem, kādi jāveic, sastopoties ar Cietuma administrācijas darbiniekiem.

[18] MK noteikumu Nr. 423 44.6. punkts noteic, ka notiesātajiem ir pienākums būt pieklājīgiem saskarsmē ar citiem notiesātajiem, administrācijas pārstāvjiem un apmeklētājiem, sastopoties ar brīvības atņemšanas iestādes darbiniekiem vai amatpersonām, kuras apmeklē brīvības atņemšanas iestādi, sveicināt viņus pieceļoties, uzrunāt ar „jūs" un lietot vārdu „kungs" („kundze"). Ja notiesātos kamerā apmeklē brīvības atņemšanas iestādes administrācija, notiesātie nostājas norādītajā vietā, un kameras dežurants ziņo par notiesāto skaitu kamerā.

No pieteicēja sniegtajiem paskaidrojumiem secināms, ka viņš nemaz nenoliedz minētā pienākuma neizpildīšanu 2013. gada 31. martā un sākotnēji piekritis arī viņam piemērotajam sodam.

Tādējādi tiesa secina, ka pieteicēja pārkāpums fiksēts pamatoti un ka pieteicējs pamatoti saukts pie disciplināratbildības par soda izciešanas režīma pārkāpšanu.

Pieteicējam izteikts rājiens. Šāda soda piemērošana atbilst Kodeksa 70. panta sestajā daļā noteiktajiem notiesātajiem piemērojamajiem sodiem par soda izciešanas režīma pārkāpumiem atklātajos cietumos. Turklāt pieteicējam piemērots mazākais no piemērojamajiem sodiem. Ņemot vērā norādīto, tiesa atzīst, ka pieteicējam piemērotais soda mērs ir samērīgs.

[19] Visbeidzot tiesa pārbauda pieteicējam ar Cietuma priekšnieka 2012. gada 4. aprīļa lēmumu par soda piemērošanu uzlikto disciplinārsodu par dzīvojamās telpas neuzturēšanu kārtībā, par ko pieteicējs uz 13 diennaktīm ievietots soda izolatorā. Ziņojumā Nr. 26 norādīts, ka uz pieteicēja kameras restotajām durvīm atrodas zirnekļu tīkli un putekļi.

[20] Pieteicējs par izdarīto pārkāpumu sākotnēji skaidrojis, ka uz griestiem atrasto zirnekļu tīklu neesot redzējis, un apsolījis turpmāk kamerā uzturēt tīrību (*lietas 67. un 111. lapa*).

2012. gada 4. aprīļa lēmumā par soda piemērošanu pieteicējs paskaidrojuma vietā norādījis, ka lēmumam nepiekrīt (*lietas 66. lapa*).

Apstrīdēšanas iesniegumā pieteicējs izrāda neizpratni par apgaitas laikā konstatēto pārkāpumu – zirnekļu tīkliem uz sienām un pie griestiem. Pieteicējs norāda, ka pati Cietuma administrācija izsniedz kopšanas līdzekļus un katru rītu pārbauda kameru (*lietas 59. lapas otra puse*).

Tiesas sēdē pieteicējs norādīja, ka Cietuma dežurants kamerā pie trīs metru augstiem griestiem ieraudzījis zirnekļa tīklu un vaicājis, kāpēc telpa nav sakopta. Kad pieteicējs pārjautājis, kas nav sakopts, dežurants pieņēmis, ka pieteicējs atsakās uzkopt telpu (*lietas 115. lapas otra puse*). Pieteicējs tiesas sēdē norādīja, ka uz durvīm zirnekļu tīkli nav bijuši, jo durvis ir no restēm, kas visu laiku tiek virinātas, līdz ar to zirnekļu tīkli uz tām nevar izveidoties. Pieteicējs pēc tam mēnesi prasījis Cietuma administrācijai, lai tā iedotu viņam slotu zirnekļu tīkla noņemšanai (*lietas 116. lapa*).

No minētā tiesa secina, ka, neskatoties uz dažādajām versijām par zirnekļu tīklu atrašanās vietām, pieteicējs nav noliedzis zirnekļu tīklu esamību kamerā, taču nav piekritis sodīšanai par šo faktu. Par putekļu neesamību pieteicējs norādījis tikai tiesas sēdē.

Tiesa arī ņem vērā pieteicēja norādīto, ka pēc kameras nesakopšanas konstatēšanas pieteicējs prasījis slotu. Minētais norāda uz to, ka pieteicējs atzinis nepieciešamību kameru satīrīt. Minētais arī papildus apliecina Ziņojumā Nr. 26 un 2012. gada 4. aprīļa lēmumā konstatēto, ka pieteicēja kamera nebija iepriekš sakopta.

Papildus tiesa norāda, ka kritiski vērtējams pieteicēja norādītais, ka Cietuma administrācija pēc šī pārkāpuma konstatēšanas mēnesi pieteicējam nav izsniegusi slotu zirnekļu tīkla noņemšanai. Pieteicējs no soda izolatora tika atbrīvots 2012. gada 25. aprīlī, tas ir, krietni ātrāk nekā pēc mēneša. Līdz ar to tiesa apšauba, ka viņš būtu turpinājis pieprasīt slotu minēto darbību veikšanai.

[21] MK noteikumu Nr. 423 44.3. apakšpunkts noteic notiesāto pienākumu uzturēt kārtībā dzīvojamās telpas, koplietošanas telpas un darbavietas, ievērot personisko higiēnu. Notiesātie, kuri sodu izcieš brīvības atņemšanas iestādēs kamerā, to uzkopj noteiktajā rindas kārtībā.

Tā kā šī sprieduma [20] punktā tika konstatēts, ka pieteicējs kameru nebija uzturējis kārtībā, tiesa atzīst, ka pieteicēja pārkāpums fiksēts pamatoti un ka tādēļ pieteicējs pamatoti saukts pie disciplināratbildības par soda izciešanas režīma pārkāpšanu.

Attiecībā uz pieteicējam piemēroto disciplinārsodu – 13 diennaktis soda izolatorā – norādāms, ka tas sākotnēji var likties pārāk bargs sods, jo atbilstoši Kodeksa 70. panta trešajai daļai ievietot soda izolatorā var tikai notiesātos, kuri izdarījuši rupjus vai sistemātiskus soda izciešanas režīma pārkāpumus. Lai arī kameras neuzturēšana kārtībā, to pienācīgi neiztīrot, nevarētu tikt atzīta par rupju soda izciešanas režīma pārkāpumu, lietā ir jāņem vērā, ka pieteicējs jau iepriekš regulāri pieļāvis režīma pārkāpumus, par ko viņam piemēroti disciplinārsodi, pēdējie no tiem – 2012. gada 28. martā un 3. aprīlī (*lietas 148. lapa*). Atbilstoši Kodeksa 70. panta piektajai daļai par sistemātiskiem režīma pārkāpumiem uzskatāmi brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumu pārkāpumi, kas izdarīti divas vai vairākas reizes pēdējā pusgada laikā. Tādējādi uzskatāms, ka pieteicējs sistemātiski pārkāpis soda izciešanas režīmu.

Tādēļ tiesa atzīst, ka pieteicējam piemērotais soda mērs ir piemērots Kodeksa ietvaros (sk. arī šajā spriedumā citēto Kodeksa 70. panta sesto daļu un 71. panta pirmo daļu). Ņemot vērā lietā konstatēto, tajā skaitā pieteicēja iepriekš pieļautos režīma pārkāpumus un to, ka pēdējie divi pārkāpumi izdarīti, atrodoties tieši soda izolatorā, tiesa atzīst, ka konkrētajā gadījumā sods ir arī samērīgs.

[22] Lai arī pieteikumā /pers. C/ iebildis tikai par viņam piemērotajiem disciplinārsodiem, kas šajā lietā apskatīti, un arī ar Pārsūdzēto lēmumu izlemts tieši pieteicējam piemēroto disciplinārsodu tiesiskums, Pārsūdzētā lēmuma motīvos cita starpā analizēta arī pieteicēja pārvietošana no atklāta cietuma uz daļēji slēgta cietuma soda izciešanas režīma augstāko pakāpi. Minētā situācija izveidojusies, jo Pārvalde ar Pārsūdzēto lēmumu izskatījusi vairākus pieteicēja iesniegumus.

Atbilstoši Kodeksa $50.^{10}$ panta otrajai daļai brīvības atņemšanas iestādes administratīvā komisija šajā kodeksā noteiktajā kārtībā pieņem lēmumus par soda izpildes režīma mīkstināšanu vai pastiprināšanu notiesātajiem viena konkrēta veida cietumā vai viņu pārvietošanu uz cita veida brīvības atņemšanas iestādi un iesniedz tiesai priekšlikumus par notiesāto nosacītu atbrīvošanu pirms termiņa. Atbilstoši Kodeksa $50.^{13}$ panta otrajai daļai sūdzības par brīvības atņemšanas iestādes administratīvās komisijas lēmumiem izskata tā rajona (pilsētas) tiesa, kuras darbības teritorijā atrodas brīvības atņemšanas iestāde, Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

Līdz ar to, papildus pārbaudījusi arī Pārsūdzētajā lēmumā norādīto pamatojumu par Cietuma administratīvās komisijas lēmumu par soda izpildes režīma pastiprināšanu pieteicējam nepārskatīšanu administratīvā procesa kārtībā, tiesa atzīst to par pareizu un normatīvajiem aktiem atbilstošu.

[23] Pieteicējs par viņam piemērotajiem disciplinārsodiem norādījis, ka Cietuma administrācija pieteicēju sodījusi tendenciozi, jo pieteicējs vēlējies atbrīvoties no ieslodzījuma pirms termiņa. Ņemot vērā minēto, tiesa vērš uzmanību uz to, ka minētie iemesli, pat ja tādi būtu pastāvējuši, nevar būt par pamatu Pārsūdzētā lēmuma atzīšanai par prettiesisku, jo no šajā lietā konstatētā izriet, ka Cietuma administrācijai bija pamats pieteicējam piemērot šajā lietā izvērtētos disciplinārsodus.

[24] Ņemot vērā visu iepriekš norādīto, tiesa atzīst, ka Pārsūdzētais lēmums ir tiesisks, bet pieteikums noraidāms.

Visbeidzot norādāms, ka tiesa šajā lietā ir izvērtējusi tikai būtiskākos lietas dalībnieku argumentus, jo pārējie nevar ietekmēt tiesas iepriekš izdarītos secinājumus. Kā atzinusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, no Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta izriet tiesas pienākums argumentēt spriedumu, bet tas nav saprotams kā prasība detalizēti atbildēt uz jebkuru argumentu *(sk., piemēram, 1994. gada 19. aprīļa sprieduma lietā „Van de Hurk v The Netherlands" (iesnieguma Nr. 16034/90) 61. punktu).* Tiesai ir jāuzklausa visi argumenti, bet nav pienākums detalizēti atrunāt jebkuru iesniegumu vai skaidri atbildēt uz jebkuru paskaidrojumu. Tiesai ir atļauts izvērtēt argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa *(sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas komisijas 1986. gada 13. oktobra lēmumu lietā Nr. 10153/82 Austria)*.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251. pantu un 289. – 291. pantu, Latvijas Sodu izpildes kodeksa 71. panta piekto daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Noraidīt /pers. C/ pieteikumu par leslodzījuma vietu pārvaldes 2012. gada 4. jūnija lēmuma Nr. 1/6.1-P/2423/2564 atzīšanu par prettiesisku.

Spriedums daļā par pieteicējam piemērotajiem disciplinārsodiem – ievietošanu soda izolatorā – pārsūdzams viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Pārējā daļā spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese I.Dambe